

PM 2012-02-14

Bilaga 2
till protokoll 2011/12:18

Dnr 090-1369-2011/12

Fråga om initiativ till en uppföljning av barnförsäkringar

Bakgrund

Flera försäkringsbolag erbjuder kombinerade sjuk- och olycksfallsförsäkringar för barn, s.k. barnförsäkringar. Sådana försäkringar är främst inriktade på att ge ersättning för kostnader vid långvariga och svåra skador samt ersättning vid bestående invaliditet. En privat sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn kan tecknas individuellt eller som en gruppförsäkring. Om föräldern omfattas av en gruppförsäkring genom t.ex. en facklig organisation eller arbetsgivare kan barnen medförsäkras. En ansökan om en individuell barnförsäkring ska även innehålla en hälsodeklaration.

Enligt 11 kap. 1 § första stycket försäkringsavtalslagen (2005:104) får ett försäkringsbolag inte vägra någon att teckna en sådan personförsäkring som bolaget normalt tillhandahåller allmänheten när det har fått de uppgifter som behövs, om det inte finns särskilda skäl för vägran med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet. Av bestämmelsen framgår att ett försäkringsbolag har en skyldighet att meddela en personförsäkring (s.k. kontraheringsplikt). Har bolaget i strid med sin skyldighet helt eller delvis vägrat någon en försäkring kan domstol förklara att denne har rätt till försäkringen (se 16 kap. 7 och 9 §§).

Som framgått ovan är kontraheringsplikten underkastad vissa undantag. En inskränkning i rätten att teckna en försäkring som försäkringsbolaget normalt tillhandahåller gäller om bolaget i det individuella fallet har särskilda skäl att inte meddela en sådan försäkring med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet. Detta innebär att ett försäkringsbolag har rätt att begära högre premie än normalt eller förse försäkringen med förbehåll som inte görs för andra försäkringar av samma typ eller i sista hand helt vägra försäkring. Det är försäkringsbolaget som har att styrka att omständigheterna är sådana att det finns tillräckliga skäl för att erbjuda en försäkring på sämre villkor eller vägra någon en försäkring (se prop. 2003/04:150 s. 497 f.).

I propositionen till försäkringsavtalslagen anförde regeringen att en lagstiftning av detta slag allmänt bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. Avsikten med en översyn har angetts vara att säkerställa att de sociala skyddsaspekterna kring skyldigheten att erbjuda personförsäkring verkligen fick

genomslag och att överväga frågan om det bör införas en skyldighet för bolagen att rapportera om sina avslagsbeslut (se prop. 2003/04:150 s. 250).

I proposition 2009/10:241 Ett förstärkt integritetsskydd i försäkringssammanhang konstaterar regeringen att det i förarbetena till försäkringsavtalslagen uttalats att kontraheringsplikten bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. Enligt regeringens bedömning finns alltså skäl att genomföra en sådan översyn, och det framstår som naturligt att i det sammanhanget undersöka vilka problem som försäkringsbolagens tolkning av inhämtad hälsoinformation kan ge upphov till. Enligt propositionen avser regeringen att på det sättet ta fortsatta initiativ på området (s. 24).

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är ambitionen att ta initiativ till en uppföljning under innevarande mandatperiod.

I riksdagen har det under en lång följd av år väckts motioner med olika synpunkter på barnförsäkringar, särskilt vad gäller kontraheringsplikten. Utskottet har senast våren 2011 behandlat en sådan motion, se betänkande 2010/11:CU16.

I utskottets uppföljningsgrupp har fråga väckts om utskottet bör ta initiativ till en övergripande inventering av hur försäkringsbolagen hanterar ansökningar om barnförsäkringar och bolagens praxis på området. Uppföljningsgruppen anser att utskottet bör ta ett sådant initiativ genom ett uppdrag till utvärderings- och forskningsfunktionen vid Riksdagsförvaltningens utskottsavdelning.

Uppdraget

Utskottet ger utvärderings- och forskningsfunktionen i uppdrag att göra en övergripande inventering av hur försäkringsbolagen hanterar ansökningar om barnförsäkringar och bolagens praxis på området. Inventeringen syftar till att ge utskottet underlag för beredning av riksdagsärenden i frågan och för eventuella synpunkter på inriktningen av den uppföljning som regeringen aviserat. Inventeringen avser således inte att ersätta regeringens planerade uppföljning.

Uppdraget bör redovisas före utgången av december månad 2012.